

FINANCE, BANKING AND INSURANCE

**Iryna Zahreba, Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor**
*Robert Elworthy Economics and Technological Institute
Kropyvnytskyi, Ukraine*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-417-7-19>

CONTROLLING IN ASSURING STABLE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES

КОНТРОЛІНГ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Після офіційного визначення європейського напрямку пріоритетом зовнішньої політики та економічного розвитку в Україні відбуваються докорінні зміни в управлінні фінансово-господарською діяльністю підприємств. Змінюються цілі та завдання, законодавчі умови та зовнішнє середовище, на зміну адміністративним методам приходять стратегічне управління.

Новий механізм управління вимагає нових підходів, один з них – контролінг, який об'єднує елементи теорії прийняття рішень, математичного моделювання, теорії систем, інформаційного та організаційного моделювання. Метою створення системи контролінгу є забезпечення методичної та інформаційної підтримки підготовки прийняття рішень щодо ключових питань менеджменту компанії. Це передбачає використання на постійній основі методів прогнозування, моніторингу, аналізу та коригування діяльності підприємства та його підрозділів, а також відомостей про стан ринків та умов конкуренції. Зростає актуальність системного вивчення сутності контролінгу, його функцій і завдань.

Досвід зарубіжних фірм доводить стратегічний зв'язок своєчасної реалізації ефективних сучасних технічних, виробничих та управлінських рішень з впровадженням системи контролінгу.

Контролінг являє собою комплексну систему економічного управління підприємством, спрямовану на досягнення цілей

організації, пов'язаних з отриманням прибутку та підвищенням рівня конкурентоспроможності.

Перебуваючи на перетині обліку, інформаційного забезпечення, контролю та координації, контролінг займає особливе місце в управлінні підприємством: він об'єднує всі ці функції, інтегрує та координує їх. При цьому контролінг не замінює собою управління підприємством, а лише переводить його на якісно новий рівень. Контролінг є механізмом саморегулювання на підприємстві, що забезпечує зворотний зв'язок у контурі управління.

Основною метою контролінгу є орієнтація управлінського процесу на досягнення всіх цілей, які стоять перед організацією. Для цього контролінг забезпечує виконання наступних функцій:

- координація управлінської діяльності щодо досягнення цілей підприємства;
- інформаційна та консультаційна підтримка прийняття управлінських рішень;
- створення та забезпечення функціонування загальної інформаційної системи управління підприємством;
- забезпечення раціональності управлінського процесу.

Необхідність контролінгу на сучасних підприємствах обумовлена такими причинами:

1. Підвищення нестабільності в умовах російсько-української війни висуває додаткові вимоги до системи управління підприємством, зокрема переміщення акценту з контролю минулого на аналіз теперішнього та майбутнього; збільшення швидкості реакції на зміни довкілля, підвищення гнучкості підприємства; необхідність безперервного відстеження змін, що відбуваються у зовнішньому та внутрішньому середовищах підприємства; необхідність продуманої системи дій щодо забезпечення виживання підприємства та уникнення кризових ситуацій.

2. Ускладнення систем управління підприємством вимагає механізму координації усередині системи управління.

3. Недостатність релевантної інформації вимагає побудови спеціальної системи інформаційного забезпечення управління.

4. Загальноєвропейське прагнення до синтезу, інтеграції різних галузей знання та людської діяльності.

Контролінг регулює витрати і результати діяльності для досягнення цілей організації, що дозволяє попередити появу кризових ситуацій і вчасно вжити заходів, коли економіці організації загрожує небезпека.

Сучасний контролінг включає управління ризиками, велику систему інформаційного забезпечення підприємства, систему ключових («фінансових») індикаторів, управління системою реалізації стратегічного, тактичного та оперативного планування та систему менеджменту якості.

Для оволодіння контролінгом необхідні широкий світогляд і здатність мислити аналітично; крім того, потрібні знання з широкого спектру предметів, пов'язаних з економікою, управлінням, інформатикою. Інструментами стратегічного та оперативного контролінгу є зокрема аналіз конкурентних переваг, стратегії контролю фінансових ризиків, портфельний аналіз, аналіз життєвого циклу продукції, планування та бюджетування, ABC-аналіз, XYZ-аналіз та ін.

Вступ України до ЄС чинить сильний вплив на конкурентоспроможність вітчизняних підприємств усіх форм власності. Впровадження системи контролінгу може стати дієвим інструментом у боротьбі за лідируючі позиції на ринку товарів та послуг.

Немає готових рішень всім проблем, із якими може зіштовхнутися підприємство. Реальні економічні проблеми завжди нестандартні та заплутані, а часу та вихідної інформації для їх вирішення зазвичай недостатньо. Тому слід навчитися сміливо комбінувати різні підходи, застосовувати весь накопичений досвід та знання для пошуку творчих рішень в умовах невизначеності та неповної інформації.

Література:

1. Жовновач Р.І., Чередніченко М.Г. Система контролінгу у забезпеченні стабільного розвитку підприємств реального сектору економіки. Ефективна економіка. 2017. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6201> (дата звернення: 03.04.2024).
2. Птащенко Л.О., Сержанов В.В. Фінансовий контролінг: навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2016. 344 с.
3. Михайличенко Н.М., Токарева А.О. Проблеми та перспективи впровадження контролінгу як сучасного інструменту управління підприємством. *Науковий вісник Донбаської державної машинобудівної академії*. 2017. № 1. С. 176–181.